

Predmet	Matematika
Razred	5. – 6.
Nastavna tema	Povijest brojeva i alternativni sustavi računanja
Nastavna jedinica	Vedska matematika – drevne tehnike brzog računanja
Broj sati	4 školska sata
Odgojno – obrazovni ishod	MAT OŠ A.5.1. Učenik računa brojevne izraze primjenjujući svojstva računskih operacija. MAT OŠ A.6.7. Učenik računa s cijelim brojevima koristeći alternativne metode za brzinu i točnost
Ishodi učenja	Učenik opisuje povijest vedske matematike i njezino podrijetlo iz indijskih spisa Veda. Učenik primjenjuje formulu "Svi od 9, zadnji od 10" za brzo oduzimanje i pronalaženje komplementa. Učenik izvodi brzo množenje brojeva blizu baze (10, 100, 1000) koristeći vedske sutre. Učenik primjenjuje tehniku "križanja" (Vertikalno i dijagonalno) za množenje dvoznamenkastih i troznamenkastih brojeva. Učenik računa kvadrate brojeva koji završavaju na 5 i susjednih brojeva napamet.
Povezanost sa odgojno-obrazovnim ishodima drugih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema	uku A.2.3. Učenik razvija kreativno mišljenje pri oblikovanju vlastitih ideja i pristupa rješavanju problema. uku D.1.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u paru i skupini. ikt A.1.1. Učenik bira odgovarajuću tehnologiju (npr. online kvizove) i služi se programima za učenje. osr B.2.4. Učenik promiče suradničko učenje i rad u timu
Nastavna sredstva i pomagala	radni listići, prezentacija s detaljnim objašnjenjima, rubrika za samovrednovanje

Tijek i opis svih aktivnosti:

1. i 2. sat: Povijest, komplementi i množenje blizu baze (90 minuta)

Vrijeme	Aktivnost	Uloga učitelja/ice	Uloga učenika
0 – 10 min	Uvod i motivacija	Predstavlja vedsku matematiku kao sustav star 5000 godina iz indijskih spisa Veda. Naglašava prednosti brzog računanja napamet.	Prate uvod, uočavaju razliku između klasičnog i vedskog pristupa (računanje s lijeva na desno).
10 – 25 min	Sutre i komplementi	Objašnjava formulu "Svi do 9, zadnji do 10". Demonstrira pronalaženje komplementa od 10, 100, 1000.	Vježbaju traženje komplementa (npr. komplement broja 64 do 100 je 36).
25 – 45 min	Oduzimanje bez posuđivanja	Dijeli radni listić. Pomaže učenicima pri primjeni vedske metode oduzimanja od dekadskih jedinica (npr. $1000 - 352 = 648$).	Samostalno rješavaju zadatke oduzimanja koristeći tehniku "jedan manje" na zadnjoj znamenki.
45 – 65 min	Množenje blizu baze	Objašnjava množenje brojeva blizu 100 (npr. $98 \cdot 93$) koristeći udaljenost od baze i dijagonalno oduzimanje.	Uče pisati razlike pored brojeva i spajati rezultate (lijevi i desni dio).
65 – 80 min	Digitalni izazov	Postavlja QR kod za kviz.	Sudjeluju u online natjecanju u brzini prepoznavanja komplementa i baze.
80 – 90 min	Provjera i refleksija	Prolazi kroz rješenja na ploči. Potiče učenike na samovrednovanje truda (uku B.1.4).	Uspoređuju rezultate, raspravljaju o tome koja im je metoda lakša.

Wayground kviz

3. i 4. sat: Tehnika križanja, kvadriranje i dijeljenje (90 minuta)

Vrijeme	Aktivnost	Uloga učitelja/ice	Uloga učenika
0 – 10 min	Ponavljanje	Kratki usmeni kviz o množenju s razlikama od baze.	Brzo odgovaraju na zadatke poput $9 \cdot 8$ ili $97 \cdot 98$.
10 – 35 min	Magija križanja (Vertikalno i dijagonalno)	Demonstrira opću metodu množenja $ab \cdot xy$ (križanje) za bilo koja dva broja. Radni listić 2.	Prate korake: jedinica $\cdot$ jedinica, unakrsno množenje i zbrajanje, desetica $\cdot$ desetica. Vježbaju s prijenosom ("pamćenjem") znamenki. Rješavaju odgovarajuće zadatke s listića.
35 – 55 min	Kvadriranje i posebni brojevi	Poučava brzo kvadriranje brojeva koji završavaju na 5 (npr. $852=7225$) i množenje s 11.	Otkrivaju pravilnost (prva znamenka $\cdot$ sljedbenik, na kraju se dopiše 25).
55 – 70 min	Vedska podjela (marker metoda)	Predstavlja tehniku smanjivanja velikih djelitelja (npr. $4876:15$) koristeći "marker" znamenku.	Rješavaju složenije zadatke dijeljenja u jednom retku prateći ostatke nakon svake faze.
70 – 85 min	Grupni rad: "Vedska štafeta"	Organizira natjecanje u grupama (osr B.2.4). Svaki učenik rješava jedan korak složenog množenja.	Suradnički rade u timovima, pomažu jedni drugima u dešifriranju koraka križanja.
85 – 90 min	Zaključak i zadaća	Dijeli rubrike za samovrednovanje. Zadaje domaću zadaću (Zbrajanje, Množenje, Dijeljenje).	Iskazuju zadovoljstvo naučenim, bilježe zadatke za vježbu kod kuće.

Prilog 1. Šalabahter : Tajne vedske matematike

Tehnika	Kada se koristi?	Kratke upute / Postupak
Sutra: "Svi od 9, zadnji od 10"	Za traženje komplemenata i brzo oduzimanje.	Svaku znamenku broja oduzmi od 9 , a samo posljednju od 10 . (Npr. komplement od 72 je 28).
Oduzimanje od baze	Za zadatke poput 1000-538.	Samo zapiši komplement umanjitelja koristeći gornju sutru. (Npr. 1000-538=462).
Množenje blizu baze	Za brojeve blizu 10, 100, 1000 (npr. 98-93).	1. Zapiši razlike od baze (npr. -2 i -7). 2. Lijevi dio: Oduzmi dijagonalno (98-7=91). 3. Desni dio: Pomnoži razlike (2·7=14). Rezultat: 9114.
Prva vedska formula	Kada su desetice iste , a jedinice daju 10 (npr. 66·64).	1. Lijevi dio: Deseticu pomnoži s njezinim sljedbenikom (6·7=42). 2. Desni dio: Pomnoži jedinice (6·4=24). Rezultat: 4224.
Množenje s 11	Za bilo koji broj pomnožen s 11.	1. Prepiši prvu znamenku. 2. Zbrajaj susjedne znamenke (npr. 2+6=8). 3. Prepiši zadnju znamenku. (Npr. 26·11=286).
Tehnika križanja	Opća metoda za bilo koja dva broja ($ab \cdot xy$).	1. Desna strana: Pomnoži jedinice ($b \cdot y$). 2. Sredina: Pomnoži unakrsno i zbroji ($a \cdot y + b \cdot x$). 3. Lijeva strana: Pomnoži desetice ($a \cdot x$). <i>Pazi na prijenos ostatka!</i>
Kvadriranje na 5	Za brojeve poput 852.	Isto kao "Prva formula": prvu znamenku pomnoži sa sljedbenikom (8·9=72) i dopiši 25 . (Npr. 852=7225).
Susjedni kvadrati	Ako znaš npr. 852, a treba ti 862.	Za veći broj: 852+85+86. Za manji broj: 852-84-85.
Marker dijeljenje	Za dijeljenje velikim brojevima (npr. :156).	Zadnju znamenku djelitelja proglasi " markerom " (6), a ostatkom (15) dijeli. Ostatak od dijeljenja korigiraj množenjem markera i količnika.

Mali podsjetnik za učenike:

Računaj s lijeva na desno gdje god je moguće – to je bit vedske matematike!

Ako je rezultat množenja jedinica (kod prve formule) jednocifren, nadopiši nulu ispred (npr. 09).

Baza je dekadaska jedinica (10, 100, 1000) kojoj je broj najbliži.

RADNI LISTIĆ 1: Vedska poslastica (Za 1. i 2. sat)

Zadatak 1. Pronađi komplement koristeći pravilo "Svi do 9, zadnji do 10":

$$87 \rightarrow \underline{\quad\quad}$$

$$956 \rightarrow \underline{\quad\quad}$$

$$892 \rightarrow \underline{\quad\quad}$$

$$6734 \rightarrow \underline{\quad\quad}$$

Zadatak 2. Oduzmi ("Svi od 9 zadnji od 10"):

$$1000 - 429 = \underline{\quad\quad}$$

$$1000 - 64 = \underline{\quad\quad}$$

$$10000 - 5846 = \underline{\quad\quad}$$

Zadatak 3. Množenje blizu baze (Prikaži postupak s razlikama):

$$98 \cdot 93 = \underline{\quad\quad\quad\quad\quad\quad}$$

$$105 \cdot 107 = \underline{\quad\quad\quad\quad\quad\quad}$$

$$998 \cdot 996 = \underline{\quad\quad\quad\quad\quad\quad}$$

RADNI LISTIĆ 2: Majstori križanja (Za 3. i 4. sat)

Zadatak 1. Pomnoži tehnikom križanja u jednom retku:

$$21 \cdot 14 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$35 \cdot 14 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$43 \cdot 21 = \underline{\hspace{2cm}}$$

Zadatak 2. Izračunaj kvadrate koristeći brzu formulu:

$$35^2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$95^2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$115^2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

Zadatak 3. Izazov za genijalce

a) Množenje s 11:

$$43 \cdot 11 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$257 \cdot 11 = \underline{\hspace{2cm}}$$

b) Pomnoži $879 \cdot 342$ koristeći tehniku križanja trećeg stupnja.

Zadatak 4. Izazov: Marker metoda dijeljenja – pokušaj podijeliti u jednom retku koristeći marker (zadnju znamenku djelitelja)

$$a) 4876 : 15 =$$

$$b) 58621 : 189 =$$

Rubrika za vrednovanje nakon odrađena sva četiri školska sata:

Kriterij	Izvanredno (2 boda)	Dobro (1 bod)	Potrebno vježbati (0 bodova)
1. Sutra: "Svi od 9, zadnji od 10"	Bez pogreške pronalazim komplemente i oduzimam od dekadskih jedinica napamet.	Povremeno griješim kod traženja komplementa većih brojeva (npr. od 1000 ili 10 000).	Ne razumijem pravilo oduzimanja od 9 i 10; griješim u osnovnim komplementima.
2. Množenje blizu baze	Samostalno određujem razlike od baze i točno spajam lijevi i desni dio rezultata.	Razumijem postupak, ali griješim u predznaku razlika ili kod množenja razlika.	Ne snalazim se u pisanju razlika pored brojeva i ne znam odrediti bazu.
3. Tehnika "križanja" (Vertikalno i dijagonalno)	Brzo i točno množim dvoznamenkaste brojeve u jednom retku; pravilno prenosim ostatak.	Uspješno množim jednostavnije brojeve, ali griješim kod zbrajanja unakrsnih umnožaka.	Ne uspijevam pratiti korake unakrsnog množenja; zbunjuje me redoslijed operacija.
4. Kvadriranje i posebni slučajevi	Napamet računam kvadrate brojeva na 5 i brzo množim s 11 koristeći vedске trikove.	Koristim se pravilom za sljedbenika, ali ponekad zaboravim dopisati 25 na kraju rezultata.	Ne prepoznajem pravilnost kod množenja s 11 i kvadriranja brojeva koji završavaju na 5.
5. Suradnja i digitalni alati	Aktivno sudjelujem u timskom radu ("Vedska štafeta") i samostalno rješavam digitalne kvizove.	Sudjelujem u grupnom radu uz povremenu pomoć vršnjaka ili učitelja.	Pasivan sam tijekom grupnih aktivnosti i ne snalazim se u digitalnom okruženju kviza

DODATNA REFLEKSIJA (za učenike)**1. Nakon ove nastavne jedinice osjećam se (zaokruži jedan odgovor):**

- a) Kao matematički genijalac – želim još ovakvih trikova!
- b) Sigurnije u računanju napamet, ali moram još malo vježbati "križanje".
- c) Zbunjen/a – klasična metoda mi je i dalje draža.

2. Najzanimljivija vedska tehnika mi je bila: _____**3. Ovu metodu planiram koristiti u svakodnevnom životu kod: _____**

DOMAĆA ZADAĆA

Primjeni naučeno na sljedećim zadacima:

ZBRAJANJE I ODUZIMANJE:

1. $547+398=$

2. $1000-352=$

MNOŽENJE:

1. $78 \cdot 72=$

2. $117 \cdot 112=$

3. $108 \cdot 117=$

4. $113 \cdot 85=$

5. $78 \cdot 35=$

6. $879 \cdot 342=$

DIJELJENJE:

1. $58621:189=$

2. $68323:964=$